

Riktlinje för riskhantering

Beslutsdatum	2023-02-21	Dokumenttyp	Riktlinje
Beslutad av	Kommunstyrelsen	Dokumentägare	Kommundirektör
Diarienummer	2023/KS 0092	Giltighetstid	Tillsvidare

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
1 Inledning	3
1.1 Syfte och avgränsningar.....	3
2 Riskhantering	4
2.1 Inventera risker.....	5
2.2 Bedöma risker.....	5
2.3 Åtgärda risker.....	6
2.4 Följa upp risker.....	6
3 Riskhanteringsplanen.....	7
3.1 Riskkategorier	8
3.2 Riskhanteringsplanen i verksamhets- och enhetsplaner.....	9
3.3 Riskhanteringsplanen i nämnd- och förvaltningsplan respektive bolagsplan.....	10
3.4 Riskuppföljning till kommunfullmäktige.....	10

2 Riskhantering

Bild 2.0. Grundläggande modell för riskhantering

Samverkan är en viktig del av riskhanteringen. Riskhanteringen är en del i kommunens planering och uppföljning och bidrar till att verksamheten når sina mål, se *Tyresö kommuns plan för styrning, planering och uppföljning*³. Det bidrar även till att informationen och rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och rättvisande samt att verksamheten efterlever lagar, regler, avtal med mera.

En riskhantering som förebygger, upptäcker och åtgärdar fyller sin funktion och är ändamålsenlig. Det innebär att det finns bestämda processer och rutiner som följs och följs upp.

Riskhantering är en process som består av fyra steg:

1. Inventera risker
2. Bedöma risker
3. Åtgärda risker
4. Följa upp risker

Det är centralt att medarbetare är delaktiga i arbetet med riskhantering. Arbetet kräver god kännedom om verksamheten och de mål, uppdrag, bestämmelser samt yttre aspekter som påverkar verksamhetsområdet. Medarbetare som

³ Kommunfullmäktige (2022) *Tyresö kommuns plan för styrning, planering och uppföljning*, dnr 2021/KS 0246

arbetar med säkerhetsfrågor, som skyddsombud, fackliga ombud, dataskyddssamordnare, säkerhetsamordnare och säkerhetsombud bör delta.

2.1 Inventera risker

Utgångspunkten för arbetet med riskhantering är att inventera potentiella risker och säkerställa att inga risker underskattas eller förbises.

Riskarbetet kommer att identifiera risker som hör hemma på olika nivåer, några på exempelvis enhetsnivå och andra letar sig ända upp till den riskhanteringsplan som avser hela kommunkoncernen.

Det är viktigt att risken hamnar på en relevant nivå, så att dess fokus står i proportion till risken. I kapitel 2.2 beskrivs hur risker bedöms, samt i kapitel 2.3 hur risker når olika nivåer beroende på riskvärde.

Många verksamhetsdelar har relationer till andra delar inom kommunen och även kanske inom sin egen förvaltning, det är fördelaktigt att identifiera beroende och samarbeta i ett framgångsrikt riskarbete. Även allmänna erfarenheter är bra att dela med sig av.

2.2 Bedöma risker

Att bedöma risker innebär att på ett systematiskt sätt göra bedömningar av:

- **sannolikheten** att risken inträffar
- vilken **konsekvens** det får om risken inträffar.

Bedömningen görs utifrån en skala på 1-5, där ett högre värde innebär en högre sannolikhet eller en större konsekvens. Värdet för sannolikheten samt konsekvensen multipliceras med varandra och ger riskens totala riskvärde.

Ju högre riskvärde desto allvarigare är risken. Det högsta sammantagna riskvärdet är 25

*Sannolikhet * konsekvens = riskvärde*

Exempel

Verksamheten har bedömt att sannolikheten för en risk är 2 (låg) och konsekvensen om risken skulle inträffa är 4 (bar en stor påverkan). Riskvärdet räknas fram genom att multiplicera 2 och 4, vilket ger riskvärde 8.

2.3 Åtgärda risker

Nästa steg i processen är att hantera de risker som identifierats och bedömts genom att ta fram åtgärder för att eliminera eller minska riskerna. Åtgärderna dokumenteras i verksamhetens riskhanteringsplan. De risker som inte behöver åtgärdas dokumenteras i en så kallad bruttolista där de sparas för kommande bedömningar.

Risker som ska hanteras tas med i riskhanteringsplanen. I riskhanteringsplanen dokumenteras de åtgärder som ska genomföras för att eliminera eller minska risken. Högst prioritet har risker med högst riskvärde samt risker kopplade till skada på liv, hälsa, miljö och egendom samt lagkrav och föreskrifter.

- Risker med riskvärde 9 och högre åtgärdas och förs in i riskhanteringsplanen.
- Risker med ett riskvärde 15 och högre lyfts till ledningen för respektive förvaltning, kontor eller bolag där de värderas samlat för hela verksamheten. Om riskvärdet fortsatt bedöms vara 15 och högre lyfts risken vidare till nämnd.
- Risker med ett riskvärde 20 och högre ska värderas samlat för hela kommunen och om relevant lyftas till kommunfullmäktige i samband med delårsrapporter och årsredovisning, se avsnitt 3.4.

2.4 Följa upp risker

Nästa steg i processen är att följa upp riskerna i riskhanteringsplanen. Det görs *minst* tre gånger per år i samband med delårsrapportering, verksamhetsberättelse samt årsredovisning. Syftet med uppföljningen är att ta reda på om åtgärderna genomförts och följa upp om de har haft avsedd effekt på risken.

I samband med uppföljningen görs även en inventering av nya risker som tillkommit under året.

3 Riskhanteringsplanen

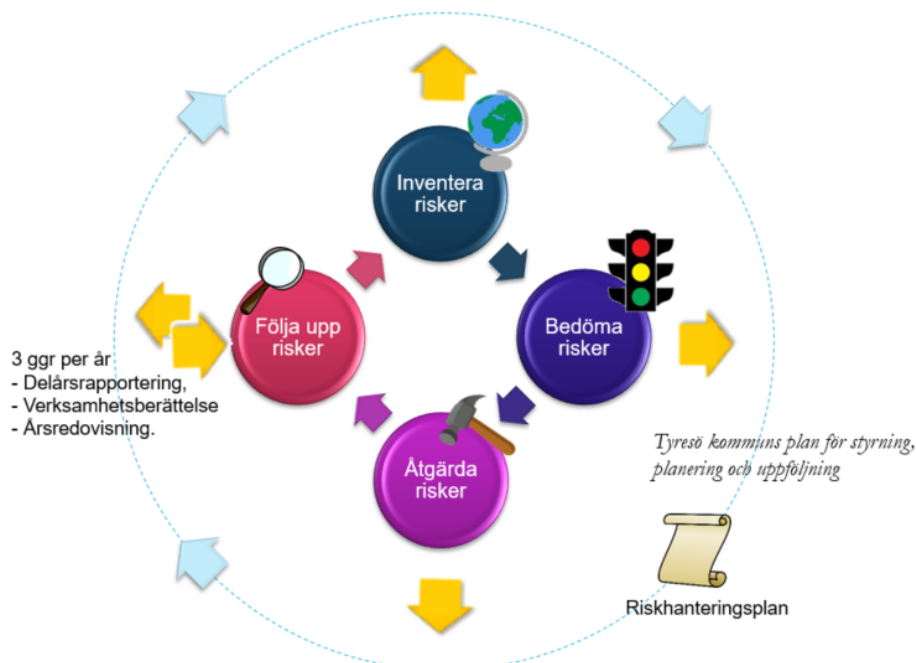

Bild 3.1 I riskhanteringsplanen dokumenteras risker och åtgärder.

Riskhanteringsplanen ska följa arbets- och beslutsordningen som är beslutad i *Tyresö kommuns plan för styrning, planering och uppföljning*⁴.

⁴ Kommunfullmäktige (2022) *Tyresö kommuns plan för styrning, planering och uppföljning*, dnr 2021/KS 0246

3.1 Riskkategorier

Risker som ska åtgärdas läggs in i riskhanteringsplanen utifrån den riskkategori som risken främst avser. Riskkategorierna motsvarar kommunens målområden; medarbetare, kvalitet, leverans och hållbar ekonomi.

Samtliga kategorier kan innefatta både strategiska omvärldsrisker och operativa verksamhetsrisker – det är målområdet som risken främst utgör ett hot inom som avgör kategoriseringen.

Bild 3.1.1. Riskkategorierna kommenterade per kommunens målområden

3.2 Riskhanteringsplanen i verksamhets- och enhetsplaner

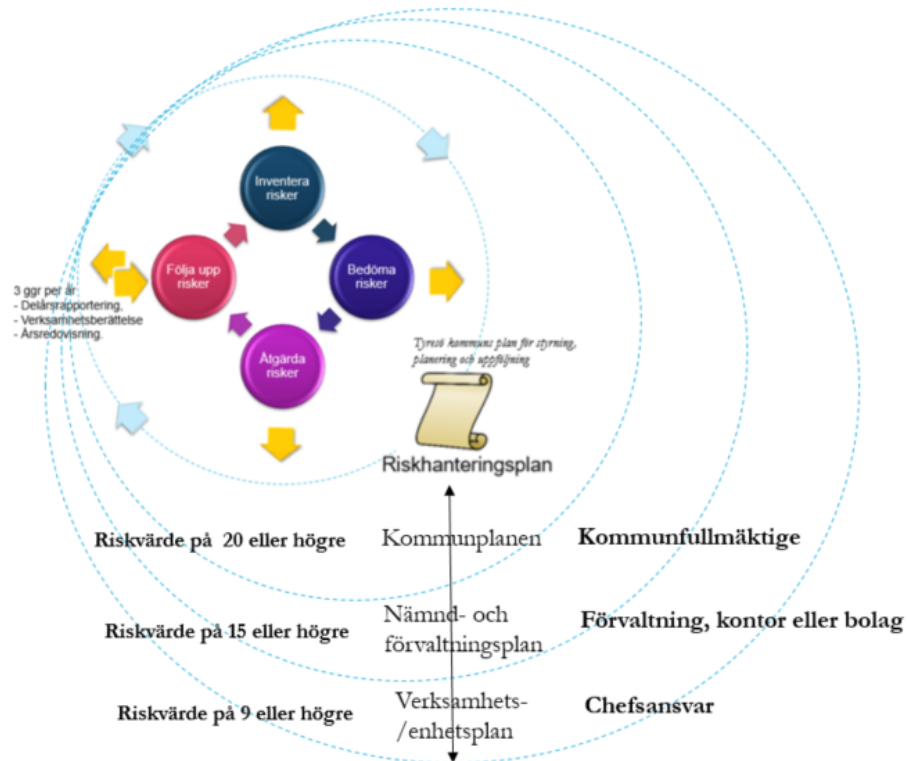

Bild 3.2.1 Riskhanteringsplanens relation till övrig planering och styrning.

Varje avdelning och enhet ska tillsammans samla sin styrning i en verksamhets-/enhetsplan som inkluderar riskhanteringsplanen.

Eftersom avdelnings- och enhetsplaner upprättas efter att nämndplanen antagits, men organisationens identifierade risker ligger till grund för nämndens riskhanteringsplan, behöver arbetet med att upprätta en övergripande riskhanteringsplan påbörjas innan avdelnings- och enhetsplaner upprättas. Det innebär att arbetet med upprättande av riskhanteringsplanerna inom de olika delarna i organisationen sker parallellt.

Efter att riskhanteringsplanen är upprättad och godkänd är det chefsansvar att se till att planerade åtgärder genomförs.

3.3 Riskhanteringsplanen i nämnd- och förvaltningsplan respektive bolagsplan

Varje nämnd och bolag ansvarar för riskhantering, intern styrning samt kontroll inom sitt ansvarsområde. Varje nämnd och bolag ska årligen besluta om nämnd- och förvaltningsplan respektive bolagsplan, inklusive riskhanteringsplan.

I nämndens, förvaltningens respektive bolagets riskhanteringsplan lyfts de risker med ett riskvärde på 15 och högre, eller risker som är av strategisk karaktär och som utgör störst hot för verksamheten och för att nå målen i planen. Utgångspunkten är de risker som identifierats i olika delar av organisationen men även risker som identifierats på en förvaltnings-/bolagsövergripande nivå.

Efter att nämnden beslutat om riskhanteringsplanen är det förvaltnings- respektive bolagschefens ansvar att se till så att de åtgärder som planerna omfattar blir genomförda om inte annat framgår av nämndens beslut.

3.4 Riskuppföljning till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige ansvarar för kommunens övergripande och långsiktiga styrning genom att ange övergripande mål, inriktning och omfattning i kommunplanen. Kommunfullmäktige kan också besluta om en riskhanteringsplan i kommunplanen. Kommunstyrelsen har det övergripande och samordnande ansvaret för kommunens riskhantering. Kommunstyrelsens uppföljning av kommunens riskhantering till kommunfullmäktige sker genom delårsrapporter och årsredovisning. Det är uppföljning av nämndernas och bolagsstyrelsens risker eller kommunövergripande risker som identifierats av kommunens ledningsgrupp med ett riskvärde 20 och över, eller risker som är av synnerlig strategisk karaktär, som redovisas till kommunfullmäktige.

3.5 Riskbedömning som del i det löpande arbetsmiljöarbetet

Riskhantering inom det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) är en viktig del i chefens dagliga arbetsmiljöansvar. Riskbedömning ska göras när exempelvis förändring sker i verksamheten eller om något händer i arbetsmiljön som riskerar att påverka en eller flera medarbetare negativt. Detta kan vara exempelvis omorganisation, hög arbetsbelastning eller risk för hot och våld. Riskbedömningen görs utifrån samma metodik som är angiven i denna riktlinje men på en egen blankett, och kan göras när som helst vid behov under året tillsammans med medarbetare och/eller i den närmsta samverkansgruppen.